

Hübner Nándor

(Székesfehérvár, 1833. 10. 18. – Székesfehérvár, 1886. 03. 05.)

Összeállította: Csutiné Schleer Erzsébet

A Hübner család története térben és időben is messzire nyúlik vissza: az első Hübner, aki Magyarországra vándorolt és Székesfehérváron telepedett le, a Majna melletti Frank hercegségből érkezett és 1725-ből származik az egyetlen anyakönyvi bejegyzés. Hübner Nándor a családjában harmadik gyerekként született 1833-ban. Nem folytatta apja szappanfőző mesterségét, szülei építészek tanították. Bécsben tanult, a Technische Hochschule diákja volt, majd kőfaragóként dolgozott a Votivkirche munkálatainál, itt találkozott Ybl Miklóssal is. A Hübner és az Ybl család Székesfehérváron egymás közelében lakott a Zichy ligetben (akkoriban Ligetsor). Hübner Nándor Jókai Mórral is barátságba került. 1884-ben, amikor az írófejedelem Fehérvárra látogatott, náluk vendégeskedett. Hübner Nándor építész, építési vállalkozó egy neves építészdinasztia megalapítója lett.

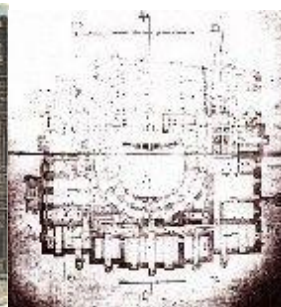
29 éves korában nősült, a házasságból négy gyermek született. Közülük a legidősebb, Jenő, szintén építész, míg másik fia Károly, később a fehérvári Takarékpénztár vezérigazgatója lett. Hübner Nándor ősei példáját folytatva részt vett a város irányításában is, de szülővárosában elsősorban építőmesteri tevékenységével tűnt ki. Munkájával a város legvagyonosabb polgárai közé került, az 1884-es birtokösszeírás szerint Fehérvárott 3 ingatlannal is rendelkezett: a Belvárosban, a Felsővárosban és a Vizivárosban a Felsőkirályson.

A 19. század első éveiben épült Felsővárosi Szt. Sebestyén templom tornyának újjáépítését 1864-66-ban Hübner Nándor és Szász Ferenc végezte.

Az 1860-ban alakult fehérvári „Színészpártoló Társaság” önálló kőszínház építését szorgalmazta, ennek alapkövét 1872. augusztus 8-án rakták le, tervezői a kor ismert színházépítői, Szkalnitzky Antal és Koch Henrik pesti építészek voltak. A városi Vörösmarty Színház régi neoreneszánsz épülete Hübner Nándor és Schmidt Károly kivitelezésében készült el, 1874. augusztus 22-én nyitotta meg kapuit.

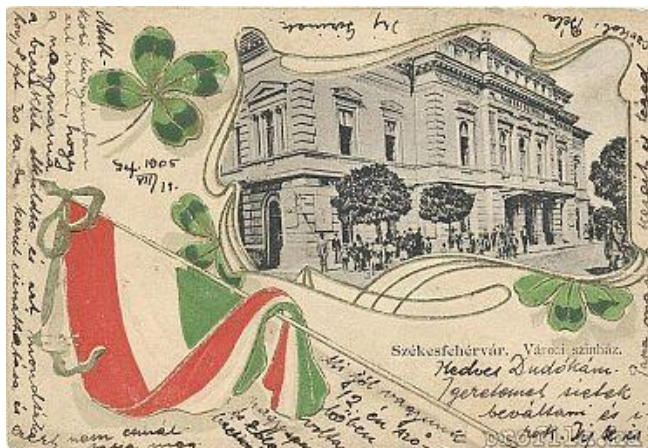
Képeslap 1914-ből profila.hu

Színház földszinti alaprajza 1872.

Képeslap az 1910-es évekből profila.hu

Az avatási ünnepségen a Kisfaludy Társaságot Jókai Mór és Gyulai Pál, a Tudományos Akadémiát pedig Arany László és Pulszky Ferenc képviselte. Jókai alkalmi köszöntőjét Laborfalvy Róza mondta el; az avató díszelőadáson Katona József *Bánk bán*-ját mutatták be. (A színházépület 1945-ben teljesen kiégett, évekig csak csupasz homlokzati falai meredeztek, 1962-re újra felépítették, 2005-ben belsejét teljesen átalakították).

Képeslap 1905. profila.hu

1877-ben Hübner Nándor tervezte a színház közelében, a Belvároshoz északról

csatlakozó, trapéz alakú parkot, a Ligetsort, amit a Szépészeti Alapból valósítottak meg. Az 1879. évi országos kiállítás után itt helyezték el az Oetl-féle Zenepavilont, és a teret a műtárgy ajándékozójáról Zichy-ligetnek nevezték el.

Képeslapok

Ligetsor a századfordulón profila.hu

3. katonai felmérés 1882.

A fehérvári Szőlőhegyen (Öreghegy) egy török eredetű építmény helyén 1734-ben épült a Szent Donátról elnevezett kápolna és remeteség, ennek átépítését 1877-ben mint építőmester, saját tervei alapján valósította meg. A kápolna a második világháború végén megsemmisült.

A Fő utca 2. alatti zárt udvaros, klinkerburkolatos homlokzatú neoreneszánsz lakóház a földszintjén üzletekkel, mai alakját 1878. körül nyerte el. Az építés Hübner Nándor nevéhez köthető, a ház ma műemlék.

Saját házaival kapcsolatos építési tevékenységére kevés megbízható forrás van, a levéltári adatok elsősorban a tulajdonosi helyzetét igazolják. Valószínű ő építhette az 1832-ben Klosz Ferenc építőmester, majd 1869-ben már a saját tulajdonában lévő Zichy liget 3. számú alsó szintjét, az akkoriban földszintes historizáló lakóházat. Az emelet ráépítése 1962-ben történt, a ház ma műemléki védelem alatt áll. Levéltári adat tanúsítja azt is, hogy 1882-ben a tulajdonában volt a Fő utca (Nádor utca) és Várkapu utca (Színház utca) sarkán lévő ingatlan, melynek 1909-ben özv. Eisenbarth Károlyné Hübner Mária lett a tulajdonosa. A rajta lévő ház még az 1870-es években épült. A földszinten már 1879-ben, a korábbi tulajdonosnak is működött kávéház, 1919-ben itt volt az Általános Bank Takarékpénztára, 1926-ban Stühmer Frigyes kakaó, csokoládé és cukorkagyár fehérvári üzlete, a Caffee Elite kávéház, a közelmúltban Vörösmarty Cukrászda-ként volt ismert. A mai kétemeletes, késő romantikus, historizáló sarokház második emelete egy 1939-es bővítés eredménye (tervező: ifj. Masirevich György)

Fő utca 2.

Fő utca – Várkapu utca sarokház

Zichy liget 3.

Hübner Nándor Fejér megyében is jelentős építőtevékenységet folytatott.

A nádasladányi kastélyt és a hozzá tartozó 24 hektárnyi területű csodálatos parkot még a 18. században építette a Nádasdy család, melynek ősei már a 14. században birtokolták a környéket. A palotaépületet, birtokai új központját 1873-76-ban Nádasdy Ferenc alakította át neogótikus stílusban. A terveket Linzbauer István budapesti műépítész (1838 - 1880) készítette, a kivitelezést Hübner Nándor vezette. A kastély új tornyos, pártázatos, kőcsipkés képe az angol Tudor-kori kastélyokra emlékeztet, ami a családi legendárium szerint a família angliai származásával

valószínűsíthető. Az épülethez még tornyot és egy kétszintes szárnyrészt is hozzáépítettek.

Nádasdladányi Nádasdy-kastély

Az előkelően kialakított kastély belsejét rendkívüli igényességgel rendezték be. Az Ősök csarnoka, a könyvtár és a kápolna Hauszmann Alajos belsőépítészeti terve alapján készült 1880 és 1885 között. Hübner Nándor a korszak legismertebb mestereivel dolgozott együtt, ők készítették a díszes kovácsoltvas csillárokat, a könyvtár galéria korlátját, a falburkolatokat, a könyvtárterem berendezését továbbá az Ősök csarnoka festett üveglakait.

Kiemelkedően modernnek számított az épület technikai felszereltsége, berendezése, kiépült a vízvezeték, csatornázás, gázvilágítás, telefonhálózat, padló-, és légfűtés és a föld alatt síneken keresztül hozták az ételt a távoli konyhából.

Az új parkot a terep jelentős átalakításával angol tájképi stílusban alakították ki, korszerű öntöző rendszerrel.

Meglepetés a kutatóknak, hogy az Erdészeti Lapok 1879./7. füzete szerint Hübner Nándor a székesfehérvári országos erdészeti kiállításon elnyerte a 11 ezüstérem egyikét „Galambház és kútburkolataiért”.

Hübner Nándor a század nyolcvanas éveiben építőmesterként, némely épület esetében tulajdonosként is, közreműködött Budapesten a Körönd megvalósításában.

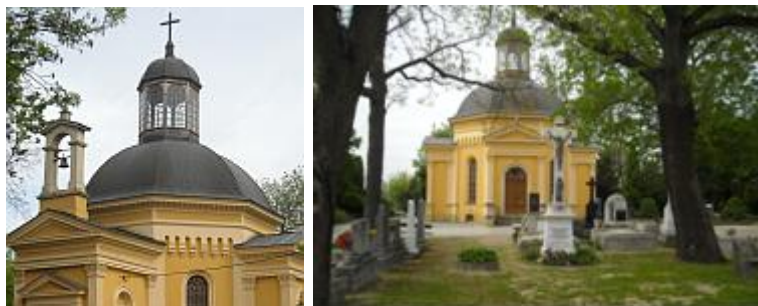
Hübner-udvar 1900 körül BTM Kiscelli Múzeum Bethlen-szobor (ma a Hősök terén) légifotó: civertan

A fővárosi Andrassy út (Sugárút) egy szakaszának kialakítására 1879-ben írtak ki pályázatot. Petschacher Gusztáv díjnyertes elképzelése szerint a teret szimmetrikusan négy, íves főhomlokzatú bérházcsoport övezte. A kiépülő egységes, szép neoreneszánsz téren a házak építészeti kialakítása eltérő volt, hiszen más-más építész tervezte (Szklanitzky Antal, Kauser József, stb.). Az ún. Hübner-udvar Bu-

kovics Gyula tervei szerint készült.

Székesfehérvár legrégebbi temetője, a Palotai úti Hosszú-temető Szentháromság-kápolnáját eredetileg 1703 körül emelték, mai alakját még 1872-ben, Hübner Nándor által átépítve nyerte el. A főoltárát Simor János készítette. E kápolnában volt 1938-ig a nagy püspök, Prohászka Ottokár (1858-1927) nyughelye.

Az építészdinasztiát alapító Hübner Nándor fiatalon, 54 évesen hunyt el, sírja e temetőben, a kápolna közelében található.

Hübner Nándor elsőszülött fia, Jenő (1863-1929), neves építész lett, gazdag pályája leghíresebb munkái között tartják számon a székesfehérvári szecessziós Árpádfürdőt, a Szent György kórház első épületeit és az eklektikus győri városházát. Unokája, Tibor (1897-1967) – országosan elismert épületein túl - a háború előtti fehérvári modern építészet egyik kimagasló alkotója volt. A családban ma is magas szinten képviselik az alkotó építészetet.

Fotó a szócikk elején: Öreghegy, Szent Donát kápolna 1940. (Molnár Tibor felvétele)

Forrás:

WIKIPÉDIA, WAPEDIA

Magyar Életrajzi Lexikon

Fejér megyei Műemlékjegyzék

Magyarország műemlékei Székesfehérvár–szerk:Entz Géza Antal – Osiris, Budapest, 2009.

Székesfehérvár Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány 2010.(Csutiné Schleer Erzsébet)

Hübner Jenő építésze – Kinczer Ágnes szakdolgozata, PPKE 2010.

Nevezetes épületek Székesfehérváron – Kovács Eleonóra, kézirat

[Erdészeti Lapok 1879. 18. évf. 7. füzet](#)

www.koh.hu A két pesti körönd története – Bugár-Mészáros Károly

www.mag.hu Részlet Dr. Sisa József tudományos dokumentációjából

www.222tucsok.gportal.hu

<http://epa.oszk.hu/>

http://www.btm.hu/palyazat/ihm_anyagok/Foldalatti/Kodaly/23_111_29.htm

<http://www.utazzitthon.hu/galeria-latnivalo.php?id=1602>

<http://www.jeno.lapok.hu/keret.cgi?/cikkek/nadasdy/nadasdy.html>

ifj. Hübner Tibor és Hübner Theodóra családtagok személyes adatközlése